

ARAŞTIRMA MAKALESİ (Research Article)

Çağdaş Giysi Tasarımlarında Yorganlamada Kullanılan YüzeY Desen Motiflerinin Yansımaları

Reflections of Surface Pattern Motifs Used in Quilting in Contemporary Garment Designs

Derya Kılıç Yalçın¹,
Orcid: 0009-0004-9862-3608

DOI: 10.54976/tjfdm.1308270

Bahar Yıldız²
Orcid: 0000-0002-0266-7154

¹Master Student, Nişantaşı University, Postgraduate Studies Institute, Tekstile and Fashion Design Department, İstanbul, Türkiye

Alınış (Received): 04.06.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 22.09.2023

²Asst.Prof.Dr. Nişantaşı University, Arts and Design Faculty, Textile and Fashion Design Department, İstanbul, Türkiye

Sorumlu Yazar (Corresponding Author):
Derya KILIÇ
deryadeya@hotmail.com

ÖZ

Geleneksel kültürümüz içerisinde yer alan, çevre koşullarının oluşturduğu şartlarda soğuktan korunmak için kullanılan yorgan ürünleri ihtiyaçtan doğmuş, ilk evrelerinde giysi daha sonralarında üstte serilen örtü olarak kullanılmıştır. İnsanoğlunun duygularını ifade etme ihtiyacı, el sanatlarının da gelişmesiyle birlikte yorgan yüzeylerine yapılan süslemeler zamanla birer sanatsal eserlere dönüşmüştür. Endüstrinin gelişmesi, ürünlere kolay ulaşabilme ve temizlik bakımının oluşturduğu koşullar nedeniyle tarihsel süreçte el yapımı yorgan ürünlerine karşı talepler azalmıştır. Bununla birlikte endüstriyel üretim yapımı olan, yüzeY süslemelerden uzak hazır yorgan kullanımları artmıştır. Kültürel miraslar niteliğinde olan el sanatı yorgan süslemelerin bu çalışma kapsamında, yorganlama tekniğinde kullanılan motiflerin, modern giysilerin yüzeY desen tasarımlarına yansımaları ele alınmıştır. Ayrıca bu çalışma, el zanaatlarının modern çağa uyum sağlayabileceğini, tasarımcılara geçmişin geleceğe ilham kaynağı olabileceğinin gösterilmesini hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler:

Yorgan, Yorgan Desenleri, Çağdaş Giysi Tasarımı, Giyside Yorganlama Tekniği, Giyside Yorgan Motifi

ABSTRACT

Quilt products, which are included in our traditional culture and used to protect from the cold under the conditions created by environmental conditions, were born out of necessity, and were used as clothing in the early stages and later as a cover laid on top. With the need for human beings to express their emotions and the development of handicrafts, the decorations made on quilt surfaces have turned into artistic works over time. Demand for handmade quilt products has decreased throughout history due to the development of the industry, easy access to products and the conditions created by cleaning and maintenance. However, the use of ready-made quilts, which are industrially produced and free of surface decorations, has increased.

Within the scope of this study, the reflections of the motifs used in the quilting technique on the surface pattern designs of modern clothes are discussed in the context of this study of handcrafted quilt decorations, which are cultural heritages. In addition, this study aims to show that handicrafts can adapt to the modern age and that the past can be an inspiration to designers for the future.

Keywords:

Quilt, Quilt Patterns, Contemporary garment Design, Quilting Technique in Garment, Quilt Motif in Garment

Kaynak gösterimi: Kılıç Yalçın, D., Yıldız, B. (2023). "Çağdaş Giysi Tasarımlarında Yorganlamada Kullanılan YüzeY Desen Motiflerinin Yansımaları", *Turkish Journal of Fashion Design and Management (TJFDM)*, 2023, 5(3): 191-206, doi: 10.54976/tjfdm.1308270

How to cite: Kılıç Yalçın, D., Yıldız, B. (2023). "Reflections of Surface Pattern Motifs Used in Quilting in Contemporary Garment Designs", *Turkish Journal of Fashion Design and Management (TJFDM)*, 2023, 5(3): 191-206, doi: 10.54976/tjfdm.1308270

Giriş

Geçmiş dönemlerde kullanılan ürünler, bulunduğu dönemin izlerini günümüze aktaran kültür yansımalarıdır. El sanatının gelişmesi, düşüncelerin ifade edilmiş yöntemlerinden biri olmuştur. İhtiyaçlar doğrultusunda oluşturulan eşyalar, el sanatı ile duyguların ifade edildiği sanatsal alanda verilen nesnelere haline gelmiştir.

Çevresel zorlu şartlardan korunmak için geliştirilen yorganlar, pamuk, yün ve kuş tüyü iç dolgu malzemeleri kullanılarak yapılan örtülerdir (Duman, 2007, s:10). Yorganlar ilk evrelerinde üste örtülen ürünlerin yanı sıra üzerine giyilen giysiler olarakta kullanılmaktaydı (Ögel, 1985, s:221) (Şekil 1.). Yorganlar eski Türkçede sarmak, bürünmek, örtünmek anlamına gelmektedir (Eyüboğlu,1991, s:763). Türkçe sözlük olarak kullanılan Kaşgarlı Mahmudün Divan-ü Lügat-it-Türk eserinde yer alan yorgan kelimesi “yogurkan” olarak telaffuz edilmiştir (Atalay,1985, s: 153). 14. Y üzyıldan itibaren Dede Korkut hikayelerinde yorgan kelimesi bugünkü kullandığımız anlamıyla yer aldığı görülmektedir (Gökyay, 1973, s:95). Ayrıca, Nasrettin Hoca'nın söylemiş olduğu “yorgan gitti kavga bitti” sözü toplum arasında kullanılmaktadır (Gökşen,1985, s:145).

Şekil 1. Charles James,1935, akşam ceketi (URL1)

Figure 1. Charles James,1935, evening jacket (URL1)

Yorganlar geçmiş dönemlerde yaygın, günümüzde ise azalarak devam ederek hastalık durumlarıyla ilişkilendirilerek sembolik nesnelere olarak kullanılmaktaydı. Örneğin; kızamıkçık yorganı veya sarılık yorganı gibi isimler verilmekteydi. Kızamıkçık geçiren çocuğun yorganı; kırmızı renkte olur (Polat, 1995'den aktaran Santur ,2018, s:308). Sarılık geçiren çocuğun yatak ve yorganı; sarı renkte hazırlanıp iyileşmesi umut edilirdi (Gürsoy, 2013, ss:187-188).

Türk kültür yansımalarından biri olan yorgan, ekonomik sınıflandırılmaların yapıldığı maddi nesnelere olmuştur. Geçmiş dönemlerde yorganlar zenginliğin ve ekonomik

durumun göstergesi sayılan ürünlerdi (Duman, 2007, s:15). Ailenin ekonomik durumlarına göre sayıları artmakta veya azalmaktaydı. Osmanlı döneminde çeyize büyük önem verilir, ekonomik gösterge sayılırdı. Arısan'ın yazısında belirttiği gibi “30 adet kışlık pamuk yorgan, 30 adet yazlık pamuk yorgan, 20 adet yazlık ince yorgan, 12 küçük boy diz yorganı” sayılarının artması ekonomik gösterge sayılmaktaydı (1995, s:115). Ayrıca, genç kızların evlilik hazırlıklarında çeyizlerinde yorganlar önemli bir yere sahiptir (Karatay, 2018).

Yorganlar kullanım alanlarına göre sınıflandırılmıştır (Naskali, 2013, s:66). Yeni doğmuş bebekler için cinsiyetine göre renklerinin ve yüzey motiflerinin değişip hazırlandığı bebek yorganı, dini inançlar doğrultusunda gelişen toplumda yetişkinliği kabul edilen erkek çocuklarının sünnet olması durumunda iyileşme sürecinin geçirildiği sünnet yorganı, doğum yapan kadının görülmeyen nesnelere korunması için yapılan lohusa yorganları, yüzeyleri sade günlük yorgan gibi isimler verilerek kültür nesnelere haline gelmiştir.

Yorganlar da kullanılan kumaşların renkleri kullanım alanlarına göre değişmektedir. Kız bebek yorganlarında kumaş renkleri pembe, kırmızı, eflatun, yavruağzı kullanılırken, erkek bebek yorganlarının kumaş renkleri mavi, yeşil ve sarı renk olarak kullanılmaktadır (Naskali, 2013, s: 66). Evlenecek çiftlerin yorganları kırmızı, beyaz olurken, sünnet yorganları mavi renkte hazırlanmaktaydı.

Yorganlar 13. ve 14. yüzyıldan itibaren varlığını kabul ettirerek Osmanlı esnaf loncaları arasında yer almıştır. Osmanlı ve Selçuklu dönemlerine ait belgelerde Anadolu'da yerleşik düzenin başlamasıyla beraber yorgancılık sanat anlayışı düzeyinde ilerlemiştir (Duman, 2007, s:11). Osmanlı dönemi ile sanatsal nitelikte çalışmaları yapılarak, değerli görülen atlas, ipek, kadife, abani kumaşları kullanılmıştır (Salman, 2004, s:13). Bu kumaşların yüzeylerine süslü desen kompozisyonları yapılırdı. 16. yüzyılda desenler penç, rumi, hatayi, bulut, yoğun olarak lale, karanfil, gül çiçek desenleri kullanılırken daha sonralarında küçük desenler yada çizgili görünümde ağırlıkta olmaktadır (Uğurlu, 1998, s:30-31).

Zengin ve saraylı halkın yaptırdığı atlas, ipek, abani gibi kumaşlarla oluşturulan yorgan yüzeylerinde desen motifleri, altın veya gümüş alaşımlı tellerle nakış, pul, boncuklarla süslemeleri yapılmaktaydı (Şekil 2.).

Şekil 2. 19. yüzyıl Osmanlı saray işi yorgan yüzü (URL2)
Figure 2. 19th century Ottoman palace work quilt face (URL2)

Halk kesiminin kullandığı bazı yorgan yüzeylerinde patiska ve arta kalan kumaşların birleştirilmesiyle oluşturulan yorgan yüzeyleri tasarlanmıştır (Odabaşı, 2021) (Şekil 3.). Bunun yanısıra halk kesiminin kullandığı desen kompozisyonları baskıcılık, yazmacılık ile yapılan süslemelerde kullanılmaktaydı (Şekil 4.). Yazmacılık, baskıcılık İstanbul kıyı bölgelerinde yaygın olarak yapılarak özellikle yorgan ve bohçaların yüzey süslemelerinde ün yapmıştır (Kaya, 1988, s:11).

Şekil 3. 17. yüzyıl Elizabeth Van Horne Clarkson, (kırkyama tekniği) petek yorgan (URL3)
Figure 3. 17th Century Elizabeth Van Horne Clarkson, (patchwork technique) honeycomb Quilt (URL3)

Şekil 4. Osmanlı 19. yüzyıl Üsküdar Kandilli yazma işi yorgan (URL4)
Figure 4. Ottoman 19th Century Üsküdar quilt with Oil Lamp (URL4)

Yüzey desen kompozisyonlarında kullanılan motiflerinin sayısı tam olarak bilinmemekle birlikte yörelere ve bölgelere göre sayısız desen motif kompozisyonları oluşturulmuştur. Yüzeyde kullanılan motif isimleri bölgeden bölgeye değişmektedir. Örneğin; Gaziantep bölgesinde kullanılan Hurmadalı motifi, Torbalı yöresinde Aslankuyruğu olarak bilinmektedir (Gürsoy, 2013, s:86).

Türk kültüründe el sanatları alanında kabul edilen yorgan ve yorgan yüzey süslemeleri varlığını geliştirerek sanatsal alanda yerini almıştır. El sanatlarının ihtişamını yansıtan yorgan yüzeyleri kültürel miraslarımızdan biri olmuştur. Bu kültürel mirasın yaşatılması gelecek nesillere aktarılması gerekmektedir.

Bu çalışmada, yorganlama tekniğinde kullanılan motiflerin, modern giysilerin yüzey desen tasarımlarına yansımaları ele alınmıştır. Eski dönemde motiflerin el işçiliği ile yapılması uzun süre almıştır. Endüstrinin gelişmesi ile yorganlama tekniğinde kullanılan motifler daha kısa sürelerde uygulanarak kolaylık sağlamaktadır.

Bu çalışmada, kültürel miraslardan biri olan el zanaatlarının modern çağa uyum sağlayabileceğini, tasarımcılara geçmişin geleceğe ilham kaynağı olabileceğinin gösterilmesini hedeflenmektedir.

Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma tekniği kullanılmıştır. Yorgan yüzey süslemelerinde kullanılan desenleri tanımlamak için kaynak tarama yönteminden yararlanılmıştır. Konu ile ilgili tez, makale, online kaynaklar, kitaplardan ve dergilerden literatür incelemesi yapılmıştır. Ayrıca ulusal ve uluslararası müzelerden edinilen görsellerden geçmiş dönemlerde yapılan yorgan çalışmaları analiz edilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda yorgan sanatı ve tekniğin giyim markalarının koleksiyonlarında yüzey süslemelerinde kullanılarak tasarım oluşturulduğu, yorganların esin kaynağı olduğu incelenmiştir.

Yorgan Yüzeyinde Kullanılan Desen Kompozisyonları

Yorgan sanatı insanoğlunun süsleme ihtiyacına paralel gelişmiştir. Yorgan yüzeyi, iç dolgu maddesinin geç kirlenmesini önlemek için yapılmış kumaş yüzük olarak ifade edilen alandır (Küçükkurt, 2019). Bu alanda çeşitli desen motifleri tebeşirler ile çizilerek üzerinden uyumlu dikiş iplikleri ile geçilip kabartma yöntemiyle desenlerin ortaya çıkmasını sağlandığı alandır (Duman, s:17). Yüzey desen kompozisyonları kendi içinde bitkisel, hayvansal, geometrik olarak sınıflandırılmıştır (Akköse,2021). Motifler geçmişten günümüze aktarımlarla gelmiş aynı zamanda sanatçıların hayal gücüne bağlıda gelişmiştir. Alanlarına göre kullanılacak yorgan yüzeylerinde oluşturulan desen motifleri farklılık göstermektedir. Örneğin; hayvansal motifler çeyizlik yorganlarda yer almamıştır. Yorgan motiflerinde zamanla değişimlerin olduğu gözlenmiştir. Hun devleti göçebe bir halk olarak varlığını sürdürmüştür (yaklaşık olarak M.Ö VIII, VII) (Diyarbakirli, 1972, s:54). Bu toplulukların aplike stili ile yaptıkları örtü yüzeylerinde hayvansal motifler kullanırken, Osmanlı döneminde daha çok bitkisel motiflere yer verilmiştir. Osmanlı döneminde en yaygın kullanılan bitkisel desenler nar, karanfil, lale gibi çiçek motifleridir.

Motiflerin isimleri yüzeyde yapılan desenin ismiyle belirlenmekteydi. Örneğin; Tavus kuşu motifinin yüzey desene işlenmesi ile “Tavus kuşu motifi” ismini almıştır. Özel siparişe yapılan yorganların yüzeylerinde istenilen desen ile verilen desen ismi aynı olmaktadır. Naskali'nin kitabında bahsettiği gibi Kıbrıs çıkartması isteyen müşterinin verilen motif ismi “Kıbrıs çıkarma motifi” ile anılmaktaydı (2013, s: 13).

Sayırsız desen kompozisyonları bulunan motifler aynı isimlerle anılmasına rağmen soyutlamalar yapılarakta birbirinden farklı çalışmalar da oluşturulmuştur. Tavus kuşu motifinin birbirinden farklı desen çalışmaları ile yorganlarda yaygın bir şekilde kullanıldığı görülmektedir (Şekil 5. ve Şekil 6.).

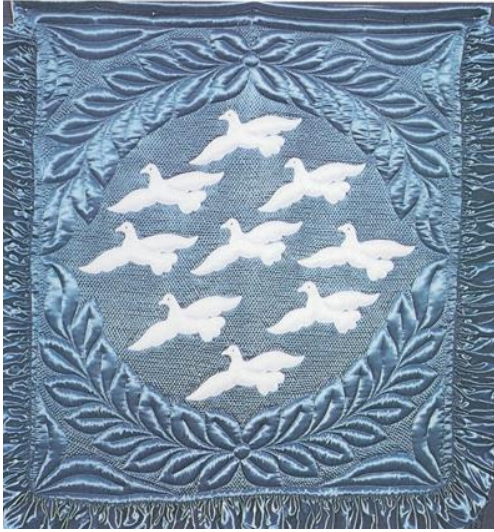

Şekil 5. Taurus kuşu deseni (URL5)
Figure 5. Peacock surface pattern (URL5)

Şekil 6. Taurus kuşu deseni (URL6)
Figure 6. Peacock pattern (URL6)

Özgürlüğü sembolize eden kuş motifleri geçmişten günümüze yaygın olarak yorgan yüzeylerinde kullanılmıştır (şekil 7). Yelpaze deseni birçok desenin yanı sıra en çok rağbet gören desenlerden biri olarak kullanılır (Naskali, 2013, s:81) (şekil 8).

Şekil 7. Beyaz güvercin deseni (URL7)
Figure 7. White dove pattern (URL7)

Şekil 8. Yelpaze deseni (URL8)
Figure 8. Fan pattern (URL 8)

Kuran'da yeşil olan her bitki kutsal kabul edilmiştir. Bunların içerisinde lale, sümbül, menekşe ve karanfil isimlerinin adları geçmektedir (Deniz, 2019). Osmanlı dönemlerinde yaygın bir şekilde bu bitkisel motifler kullanılarak lale çiçeğinin önemli sayılması, gerek saray bahçelerinde gerekse süslemelerde yoğunlukla kullanılmaktaydı. sembol niteliğini oluşturan bitkisel motifler içerisinde yer alan lale, menekşe, karanfil o dönemlerde birçok süslemelerde kullanıldığı gibi yorgan yüzeylerinde de tasarlanmıştır (Şekil 9., Şekil 10., Şekil 11.).

Geçmişten günümüze soyutlanarak sayısız desen motifleri kullanılmaktadır. Anadolu'da yaygın olarak kullanılan gelin taçı (Şekil 12.) çeyiz yorgan yüzeylerinde tercih edilir.

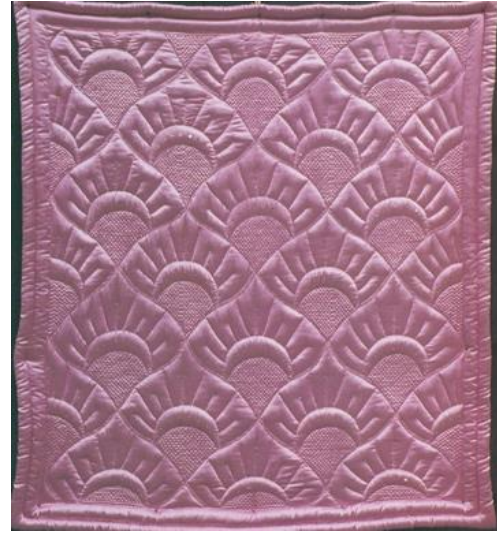
Şekil 9. Lale motifli desen (URL9)
Figure 9. Tulip pattern (URL9)

Şekil 10. Mor menekşe deseni (URL10)
Figure 10. Purple violet pattern (URL10)

Şekil 11. Karanfil deseni (URL11)
Figure 11. Carnation pattern (URL11)

Şekil 12. Gelin taçı çalışması (URL12)
Figure 12. Bridal crown pattern (URL 12)

Diğer yorgan çeşitlerinde ise; batan güneş, kartal kanadı gibi desenler kullanılmıştır (Şekil 13., Şekil 14.).

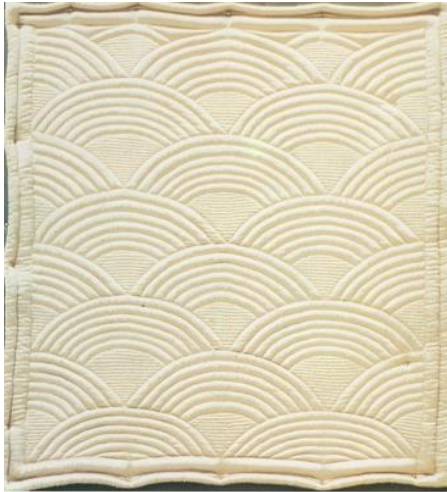

Şekil 13. Batan güneş deseni (URL13)
Figure 13. Setting sun pattern (URL13)

Şekil 14. Kartal kanadı deseni (URL14)
Figure 14. Eagle wing pattern (URL14)

Kimi desen kompozisyonları yüzeylerde kullanılacak motif tüm yüzeyi kaplayacak şekilde tekrar edilirken (Şekil 15.), kimi yüzeylerde motifler birkaç desenle birlikte kompozisyonları yapılmaktadır (Şekil 16.).

Şekil 15. Kemer deseni (URL 15)
Figure 15. Arch pattern (URL15)

Şekil 16. Lale ve karanfil deseni (URL16)
Figure 16. Tulip and carnation pattern (URL16)

Yorgan Yüzey Desen Motiflerin Çağdaş Giysi Yüzey Tasarımlarında Yer Alması

Kumaş, insanoğlunun yetenekleri ile keşif edilerek, bedeni dış çevre koşullarından korunması için giysi ve günlük hayattaki ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılmıştır. Giyim üstü örten kumaş olarak tanımlanan (Erment,2019, s:), insan vücudu örten, çevre koşullarından koruyan ürünler olarak kullanılmıştır. Tekstil gelişen Dünya'ya uyum sağlamış, korunmak için örtülen giysiler artık tasarımsal alanlarda ifade edilir

olmuştur. El sanatlarının gelişmesi, farklı yüzey kumaş tasarımlarının yapılmasıyla birlikte giysi artık tasarımsal alanda ifade edilen disiplinler olmuştur.

Çağdaş sanat alışılmışlığın dışında farklı materyalleriyle ve konuları içine alan sıradanlığı reddeden yapılar olarak tanımlanmaktadır (Willis, 2010, s:198). Yüzeysel tasarımlarla, farklı formlarda, tekstil materyalinin dışında yeni malzemelerin de içerisine dahil edilmesiyle birlikte giysi tasarımları çağdaş sanat alanında yerini almıştır.

El sanatları içerisinde yer alan yorgan yüzey desen motiflerinin endüstri ile birlikte komplike bir bütün olarak tekstil tasarımcılarına ilham kaynağı oluşturduğu gözlenmektedir. Geçmiş dönemlerde kullanılan yorgan yüzey motiflerini endüstriyel modern kumaşlar üzerinde desenlerin soyutlanarak tasarımlarına yansıtıldığı görülebilmektedir.

Günümüz Moda Tasarımcılarının Koleksiyonlarından Örnekler

Hazır giyim alanında ürünler ortaya çıkaran tasarımcı Andrew Gn, 2013 Sonbahar/Kış koleksiyon çalışmalarında renkli parlak kumaşlar üzerine yorganlamada kullanılan desenlerden oluşan yüzeylerden esinlenerek giysiler tasarlamıştır (Şekil17).

Şekil 17. Andrew Gn, 2013 sonbahar/kış koleksiyon tasarımı (URL17)

Figure 17. Andrew Gn, fall/winter 2013 collection (URL 17)

Yorgan yüzey motiflerinden ilham alarak çalışmalarına yer veren diğer bir tasarımcı Francesco Scognamiglio. Tasarımcı 2015 kış, 2018 ilkbahar iki ayrı koleksiyon çalışmasında yorganlama desenlerinin tasarımsal ve teknik açılarıyla kullanarak çalışmalarına yer vermiştir.

Koleksiyon çalışmasında bu anlamda bütünleşen manto giysisinin üzerinde yorgan desen kompozisyonları ve tekniğiyle kabartma işlemleri kullanılarak, desen motifleri

ortaya çıkarılmıştır. Tasarımcı Francesco Scognamiglio, iki farklı koleksiyonunda yorganlama tekniğini ve desen tasarımlarını kullanmıştır (Şekil 18.).

Şekil 18. Francesco Scognamiglio, solda 2015 kış, sağda 2018 ilkbahar koleksiyonu (URL 18)

Figure 18. Francesco Scognamiglio, winter on the left 2015, winter on the right 2018 spring collection (URL 18)

İspanyol tasarımcı Oscar de La Renta, 2019 kış koleksiyon tasarımlarında yer verdiği yorganlamadan yola çıktığı çalışmasıyla günlük giysinin dışında özel giysi formunda ürünler olabileceğini de göstermektedir.

Şekil 19.'da yer alan yorganlama tekniğinin ve desen motifleriyle güncel tasarımlar içerisinde yer aldığı görülmektedir.

Şekil 19. Oscar de la Renta , 2019 kış koleksiyonu (URL 19)

Figure 19. Oscar de la Renta, winter 2019 collection (URL 19)

Genç moda tasarımcı Jonathan Anderson 2021 ilkbahar koleksiyonunda bazı modellerinin ilham kaynağının eskiden kalan ve ailesinin evinde bulunan yorgandan ilham alarak modelini hazırladığını belirtmiştir (Şekil 20).

Şekil 20. Jonathan Anderson, İlkbahar 2021 koleksiyonu (URL20)
Figure 20. Jonathan Anderson, spring 2021 collection (URL20)

Christian Dior, trendlere yön veren ve ikonikleşen kalıp formlarıyla moda sektöründe yer almaktadır. Fransız moda tasarımcı yorganlama tekniği ile yüzeyde kabartma yöntemi kullanarak koleksiyonunda kullanmıştır. 2014 kış koleksiyonunda yorganlama tekniğini kullandığını ve birçok parçaya uyguladığı görülmektedir (Şekil 21.).

Şekil 21. Christian Dior, 2014 kış koleksiyonu (URL 21)
Figure 21. Christian Dior, winter 2014 collection (URL 21)

İtalyan sürrealist moda tasarımcı Elsa Schiaparelli'nin oluşturduğu marka ölümünden sonra da varlığını sürdürmektedir. Yorganlama tekniği kullanılarak oluşturulan ceketin

yüzeyindeki desenler yorganlama tekniğinde kullanılan desenlendirmelerin bir göstergesidir (Şekil 22.).

Şekil 22. Elsa Schiaparelli, 2016 kış koleksiyonu (URL 22)
Figure 22. Elsa Schiaparelli, winter 2016 collection (URL 22)

Türk moda tasarımcı Rabia Gül kendi markasını kurmuş, yorganlama zanaatının zorluğunu ve el işçiliğinin ne kadar önemli olduğunu öne sürmek için bu tekniği ustalardan öğrenmiştir. Gül, Türk desenlerini tasarımlarında kullanmak istediğini belirterek 2021 kış koleksiyonu için (Şekil 23.) giysileri tasarlamıştır.

Şekil 23. Rabia Gül, 2021 kış koleksiyonu (URL 23)
Figure 23. Rabia Gül, 2021 winter collection (URL 23)

Sonuç

İnsanoğlunun çevre koşullarından korunmak için çözüm yollarının arayışı sonucunda ortaya çıkardığı yorgan, dolgu malzemeleri kullanarak yapılmıştır. Yorgan ilk evrelerinde hem giysi hemde insanların üzerine aldığı örtü olarak kullanılmıştır. Daha sonraları yerleşik düzene geçilmesi ve tarımcılığın başlamasıyla yorgan ürünleri her evde bulunan bugünkü kullandığımız anlamıyla üste örtülen ürünler olmuştur.

Kuşaktan kuşağa aktarımlarla gelen yorgan, 13. ve 14. yüzyıllardan itibaren deyimlerde ve hikaye anlatımlarına konu olmuştur. Osmanlı döneminde esnaf loncalarında yer alarak sanatsal nitelikte yorgan çeşitleri çalışılmıştır. İhtişamlı süslemeleriyle ülkemizi ziyaret eden Seyyahların seyir defterlerine de konuları geçmiştir.

Yapılan araştırmada geçmişten günümüze yorganlama da kullanılan her motifin anlam ve önemi ile işlenen yüzeysel formlar izleyicisini etkilemiştir. Zanaat ürünü olan yorganlar işleme detayları ve süsleme çeşitleri, uzun sürelerde hazırlanması açısından maliyeti yüksek tasarımlardan oluşmuştur.

İpek, Abani, Kadife gibi değerli kumaşlarla üretilen yorganların üzerine altın alaşımli tellerle işlenen nakışlar ve süslemeler ekonomik sınıf göstergesi idi. Maliyeti yüksek ürünlerin kullanılmasıyla erişilebilirliği kısıtlanmıştır. Endüstrinin gelişmesi ile ucuz ürün üretimi, ürünlere kolay ulaşılabilirlik, ürünlerin bakım ve temizliğinin kolay olması geleneksel yorganların kullanımının azalmasına neden olmuştur.

Araştırma sonucunda kültürel miraslardan biri olarak kabul edilen, el sanatları içerisinde konumlanan yorgan, süsleme sanatı olarak görülmektedir. El emeği göz nuru olan yorganlarda kullanılan desen kompozisyonları ve süsleme tekniklerinin zamanla değiştiği gözlemlenmiştir. Kültürel değerlerimize ait olan yorgan motifleri çağdaş giysi tasarımında tasarımcılar tarafından koleksiyonlarında ilham kaynağı olmuştur. Bu değerlerimizin gelecek kuşaklara aktarılması için desen motiflerinin soyutlanarak tasarımlara uyarlanabileceği bu araştırma ile gösterilmeye çalışılmıştır.

Kaynak

Akköse, G. (2021). Denizli ilinde yorgancılık sanatı ve günümüzdeki durumu. *Atlas Journal*, 7(37), 1370-1380. <https://doi.org/10.31568/atlas.623>

Arısan, K., Arısan, G., D. (1995). *Abdülaziz bey Osmanlı âdet, merasim ve tabirleri*. Belge I 4 tarih vakfi yurt yayınları. İstanbul

Atalay, B. (1985). *Divanü Lugat-it Türk*. Ankara.

Deniz, B. (2019). Anadolu-Türk halı ve düz dokumalarında Lâle motifi. *Belgü*, (4), 17-45.

Diyarbakirli, N., (1972). *Hun Sanatı*. M.E.B. İstanbul.

Duman, M., (2007). *Geleneksel Türk yorgancılık sanatı*. Heyamola yayınları.

Erment, E. (2019). Ansiklopedik giyim-kuşam ve moda sözlüğü. Hayalperest yayınevi.

Eyüboğlu, İ., Zeki. (1991). Türk Dilinin Etimoloji sözlüğü. Sosyal Yayınları, İstanbul

<https://doi.org/10.32709/akusosbil.522985>

Gökşen, E., N. (1985), *Açıklamalar ve Hikâyelerle Ata Sözlere ve Deyimler*.4. Basım., Nurdan Yayınları.

Gökyay, O., Ş. (1973). *Dedem Korkud'un Kitabı*. İstanbul kültür yayınları.

Gürsoy, N., E. (2013). *Yorgan kitabı*. Kitapevi yayınları.

Kaya, R. (1988). *Türk yazmacılık sanatı*. Türkiye iş bankası kültür sanatı.

Kılıç, K., S., (2018). Aksaray ili yorganıcılık sanatı. *SETSCI conference indexing system*.

Küçük Kurt, Ü. (2019). Afyonkarahisar yorganlarının teknik, desen ve kompozisyon özellikleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 1014-1027.

Odabaşı, E., (2021). Geleneksel meslekler ansiklopedisi. Kırkyama. *Ankara*. ss: 15-23

Ögel, B. (1985). *Türk kültür tarihine giriş III*, Ankara, (2. baskı).

Salman, F. (2004). Türk kumaş sanatında görülen geleneksel kumaş çeşitlerimiz. *Sanat Dergisi: Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi*, (6), 13-42.

Santur, A., (9. Kültür Kongresi). Gelenek Görenek ve İnançlar. *Kültür Turizm Bakanlığı*. Ankara

Uğurlu, S., (1998). Yorgan ve yorgan yüzleri. *Ev tekstil dergisi*, 5/17, s:30-34

Willis, G. (2010). The Key Issues Concerning Contemporary Art: Philosophy, Polit

URL1: Erişim Tarihi: 11.05.2023

<https://collections.vam.ac.uk/item/O75134/evening-jacket-charles-james/?carousel-image=2006BK4734>

URL2: Erişim Tarihi: 11.05.2023

<https://www.arthill.com.tr/urun/4805826/osmanli-19-yuzyil-saray-isi-sandik-cikmasi-sultani-yorgan-19-yuzyil-osmanli>

URL3: Erişim Tarihi: 18.05.2023

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/13878>, erişim:18.05.2023]

URL4: Erişim Tarihi: 11.05.2023

<https://www.nisantasimuzayede.com/urun/2941537/osmanli-19-yuzyil-uskudar-kandilli-isi-yazma-yorgan-195x150cm>

URL5: Erişim Tarihi: 17.05.2023

<http://yorgancihasanekar.com/urun.php?uk=287&ak=408&id=1938>

URL6: Erişim Tarihi: 30.05.2023

<http://www.koreliyorgan.com/yorgancilik.php>

URL7: Erişim Tarihi: 17.05.2023

<http://yorgancihasanekar.com/urun.php?uk=287&ak=408&id=1927>

URL8: Erişim Tarihi: 17.05.2023

<http://yorgancihasanekar.com/urun.php?uk=287&ak=408&id=1949>

URL9: Erişim Tarihi: 17.05.2023

<http://yorgancihasanakar.com/urun.php?uk=287&ak=408&id=1928>

URL10: Erişim Tarihi: 17.05.2023

<http://yorgancihasanakar.com/urun.php?uk=287&ak=408&id=1857>

URL11: Erişim Tarihi: 17.05.2023

<http://yorgancihasanakar.com/urun.php?uk=287&ak=408&id=1928>

URL12: Erişim Tarihi: 17.05.2023

<http://yorgancihasanakar.com/urun.php?uk=287&ak=408&id=1939>

URL13: Erişim Tarihi: 17.05.2023

<http://yorgancihasanakar.com/urun.php?uk=287&ak=408&id=1932>

URL14: Erişim Tarihi: 17.05.2023

<http://yorgancihasanakar.com/urun.php?uk=287&ak=408&id=1948>

URL15: Erişim Tarihi: 17.05.2023

<http://yorgancihasanakar.com/urun.php?uk=287&ak=408&id=1951>

URL16: Erişim Tarihi: 17.05.2023

<http://yorgancihasanakar.com/urun.php?uk=287&ak=408&id=1956>

URL17: Erişim Tarihi: 30.05.2023

<https://door11.com/andrew-gn-ready-to-wear-fall-winter-2013-paris-3544/#d0448298-112511>

URL18: Erişim Tarihi: 30.05.2023

<https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2015-ready-to-wear/francesco-scognamiglio/slideshow/collection#16>

<https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2018-couture/francesco-scognamiglio>

URL19: Erişim Tarihi: 30.05.2023

<https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2019-ready-to-wear/oscar-de-la-renta>

URL20: Erişim tarihi: 12.09.2023

<https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2021-ready-to-wear/moncler-1-jw-anderson/slideshow/collection>

URL 21: Erişim Tarihi 11.08.2023

<https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2014-ready-to-wear/christian-dior>

URL 22: Erişim Tarihi: 12.09.2023

<https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2016-couture/schiaparelli/slideshow/collection>

URL 23: Erişim Tarihi: 12.09.2023

https://www.dailysabah.com/life/fashion/wearable-art-when-matisse-meets-traditional-turkish-quilting?gallery_image=undefined#big